

Основні фінансові принципи та механізми у водному секторі

Анна Цвєткова

ВЕГО «МАМА-86» – ГВП-Україна

20 грудня 2018

Громадські консультації з перегляду НЦП до Протоколу про воду і здоров'я

Хто має оплачувати витрати, пов'язані з водокористуванням

- Ст.9 ВРД ЄС:
- Країни-члени мають «враховувати принцип відшкодування витрат , пов'язаних із наданням послуг водного господарства, в тому числі природоохоронні витрати і вартість води як ресурсу , керуючись результатами економічного аналізу и особливо принципом «забруднювач платить»»

Хто має оплачувати витрати, пов'язані з водокористуванням

- Держава
- Забруднювач
- Користувач- той, хто отримує користь

Роль державного фінансування

- УВР пов'язане із забезпеченням суспільного блага,

Державне фінансування має **ключове значення** для:

- ✓ -розбудови водогосподарської інфраструктури
- ✓ - надання базових послуг до поки водокористувачі не почнуть користуватися вигодами водокористування
- ✓ - зниження вартості водогосподарських послуг для споживача
- ✓ мінімізації ризиків інвестування у водне господарство.

Роль держави щодо фінансування

- удосконалення **механізмів розподілу держфінансування всередині водного сектору**, визначення економічної ефективності держвитрат, які забезпечують вирішення завдань з мінімал. витратами,
узгодження витрат з пріоритетами природоохоронної політики
- **узгодження секторальних державних субсидій** (визначення «шкідливих» субсидій, які працюють проти цілей водної політики : коли ціни на ресурс не відповідають вартості, яку платять за ресурс користувачі, плата за забруднення не відповідає вартості шкоди та відновлення ресурсу)

Принципи водного врядування ОЕСР

- **Дієвість** у визначенні чітких цілей та цільових показників сталої водної політики на всіх рівнях державного управління, впровадження цих цілей політики та досягнення очікуваних цільових показників.
-
- **Ефективність** для максимального збільшення вигід від сталого УВР та добробуту з найменшими витратами для суспільства.
-
- **Довіра та участь** зміцнення довіри громадськості та забезпечення участі стейкхолдерів шляхом демократичної легітимності та справедливості для суспільства в цілому.

Підвищення ефективності водного врядування

- Принцип 6. Забезпечити, щоб органи державного управління сприяли **мобілізації водного фінансування та ефективного, прозорого та своєчасного розподілу фінансових ресурсів**

ШЛЯХОМ:

- а) запровадження **процедур управління**, які допомагають водним інституціям на різних рівнях влади **збільшувати необхідні доходи** для виконання своїх мандатів, втілюючи **принципи забруднювач платить та споживач платить**, а також **плати за екологічні послуги**;

- б) проведення галузевих оглядів та стратегічного фінансового планування для оцінки короткострокових, середньострокових та довгострокових інвестиційних та операційних потреб та вжиття заходів для забезпечення доступності та стійкості таких фінансів;

- в) прийняття **обґрунтованої та прозорої практики складання бюджету та обліку**, що дає чітке уявлення про діяльність у сфері водних ресурсів та будь-які пов'язані з цим непередбачені зобов'язання, включаючи інвестиції в інфраструктуру, та **узгодження багаторічних стратегічних планів з річними бюджетами** та середньостроковими **пріоритетами урядів**;

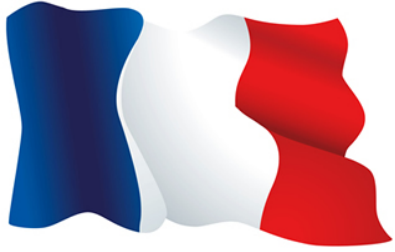
- г) прийняття механізмів ефективного та
г прозорого розподілу держ.коштів,
пов'язаних із водою (наприклад, через
соціальні контракти, системи показників та
аудити);
- д) мінімізація непотрібного адмін.тягаря,
пов'язаного з державними витратами

Базові принципи : “забруднювач платить” і “вигодоотримувач платить”

- принцип відшкодування витрат – основа природоохоронної політики
- Належна участь користувачів у покритті витрат на надання водогосподарських послуг
- можливі певні відступи від принципу через соціальні, екологічні або економічні міркування або географічними та кліматичними умовами регіону.
- Є значний досвід та уроки використання цього принципу для дифузних джерел забруднення. Є додаткові інструменти: податки на добрива і пестициди(Данія, Франція, США..), потребує належного нагляду/контролю та моніторингу, витрати на подолання дефіциту води, інституціональні та оперативні бар'єри зовнішні фактори (забруднення поверхневого стоку-зливові води.),

Додаткові принципи

- **Принцип рівності та пропорційного розподілу витрат або принцип солідарності** (в Нідерландах), **«вода платить за воду»**(Франція) – «Водне господарство не повинно отримувати держ.субсидію, але дозволяється перехресне субсидування всередині водного господарства.

French principles

- Water pays for water. Therefore:
 - Water use has a price
 - Water budget must be balanced
 - Who depollutes is helped
- Who pollutes pays
- No single price everywhere
- Attempt of solidarity between users
- Social tariffs with experimentation

Які принципи і механізми запроваджує Україна

- Забруднювач платить: штрафи за скиди (для точкових джерел забруднення), але вони не ефективні/не стимулюють природоохоронну діяльність, заходи з очистки стоків – значно дороще, бізнес відмовляється від них, платить штрафи.
- Споживач платить + відшкодування 100 % собівартості: плата за послуги ВП іВВ , бізнес-населення, перехресне субсидування.

Бар'єри: платоспроможність та економічна доступність – залишаються поза дослідженнями та поза політикою, хоча вже ЦСР 6 1. і 6.2 говорять про економічну доступність. В законі Про ПВ.. – не внесли поки

Державне фінансування

Основне джерело – Держбюджет

- але секторальні цільові програми не фінансуються з 2013 року.
- «Питна вода УА» у 2018 році мала 200 млн. грн.

Перерозподіл водних грошей: Указ Президента №381/2017 Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів ПЗФ) створення державного фонду розвитку водного господарства, визначивши джерела їх наповнення та напрями спрямування коштів, у тому числі передбачивши можливість зарахування до таких фондів відповідно рентної плати за спеціальне використання води, - до 1 грудня 2017 року;

Немає методичного забезпечення розробки програм та планів заходів щодо оцінки економічної ефективності заходів (Держпрограм і місцевих програм заходів, ПУРБ).

Фінансове забезпечення розвитку водного сектору України

- Потребує визначення принципів та розробки механізмів фінансування реформ водного сектору - басейнового ІУВР